

Varga K., Löwy Béla, Kiss Sándor, Tóth Kálmán, Bánfy László, Almási Béla, Deutsch Miksa, Kovács Béla, Blach Ferencz, Lányi János, Csizsár József, Bán Pál, Neumann József, Sági Kálmán, Perl Jenő, Lányi Ede, Grüner Rezső, Hevesi Sándor, Salacz Béla, Jäger Gyula, Nagy István, Keresztesi Árpád, Stern Ándor.

A jutalmat Perl Jenő (Szabadka, Perl Sándor ur czimén) nyerte el, kinek a könyvet a kiadóhivatal megküldi.

VEGYESEK.

A koronázás évfordulója, június 8-a az idén is iskolai ünnep lesz a fővárosban. Ezen a napon az összes tanintézetekben szünetelnek az előadások és mindenütt iskolai ünnepeket tartanak. Az ünnepélyek rendezésében az önképzőkörökön és az ifjuságon kívül részt vesznek a tanári testületek is.

A dévai áll. főreáliskola szokásos tanulmányi kirándulását az idén a marosújvári sóbányához rendezi.

A m. kir. Ferencz József-nevelőintézet vizsgálatának sorrendje az 1894/95. iskolai év végén. Május 23-án, csütörtökön délelőtt 11 órákor testgyakorlás, vívás és katonai gyakorlatok. Május 25-én, szombaton d. u. 2—4-ig kézimunka; 5—6-ig lovaglás a nemzeti lovardában. — Május 29-én, szerdán, d. u. 2—5-ig ének és zene az összes tanítványokkal. 5—6-ig angol nyelv. — Május 30-án, csütörtökön, délután 2—4-ig francia nyelv; 4—5-ig német nyelv; 5—6-ig gyorsírászat. A gimnáziumi tantárgyakból való vizsgálatok az iskolai vizsgálatok sorrendje szerint június havában fognak megtartatni.

Majális. A hódmezővásárhelyi ev. ref. főgimnázium kebelében fennálló ifjusági zenekar folyó hó 22-én a «Népkertben» tornaünnepélyvel egybekötött majálist rendezett, a debreczeni tornaversenyen résztvevő tanulók segítségével. Az érdekes műsor végső pontja a szinkörben tartott táncmulatság volt.

Majális. A nyiregyházi főgimnáziumi ifjuság tavaszi táncmulatsága június 5-én fog megtartatni. A majális rendezésére a tanári testület részéről Porubszky Pál és Vietorisz József dr. nyertek megbízást.

Az újvidéki főgimn. Vörösmarty-kör május 19-én tartott ülésén a titkári jelentés után Stolez J. első fokra ajánlja «Az elmezar a drámában és balladában» című munkát. Szerzője Schweiger S. S. o. t. Jánosi S. o. t. Arany János «Toldijáról» írott tanulmányát Raffai Sándor I. fokra. Raffai S. o. t. «Rusztém és Szohrab jelleme és tragikuma» cz. tanulmányát Jánosi I. fokra ajánlja. Ezen kívül még a kö-

vetkező dolgozatok fogadtattak el: A csárda (költ. Prokecz Elek S. o. t.) Lehullatja őszszel a fa (vers Németh J.-tól), Téli álom (vers Schweiger Zs. S. o. t.), Oroszország története és megmentője 1812-ben (Pravadofszki J. 7. o. t.) A királyi tett (tört. tanulm. Jánosi Aurél 7. o. t.) A kurucz költészetről (Fürtös Gy. S. o. t.) Kapitány ur (vers Bruck F. S. o. t.) Tavaszszal (vers Jánosi Aurél 7. o. t.).

A győri kerületi tornaversenyre se-
reányen folynak az előkészületek. A hangversenyrendező bizottság, melynek élén Tell Anasztáz tanár áll, már megállapította a hangverseny programját. E versenyt a győri szl. Benedekrendi főgimnázium, a m. kir. állami főreáliskola és a kath. tanítóképző intézet ifjusága rendezi a kerületi tornaverseny javára f. hó 28-án a győrvárosi színházban. Május 29-én este a hangversenyt a vendégek tiszteletére megismétlik.

Szerkesztői üzenetek.

Hallgató tag. Névtelen levelekre nem válaszolunk. P. S. Újvidék. Benn volt a lapban. Arra kérjük, hogy rövid, velős tudósításokat küldjön, mert mint látja, minden tudósítását át kell dolgozunk. Reméljük, hogy az év végére a két jó el fog tűnni. Majd utána nézünk!

Varga G. M.-Tur. Persze hogy a vakációban is minden vasárnap meg fog jelenni a T. Lapja. **Tattárszky A. Kassa.** A Franklin-társulat kiadásában megjelenő Verne regényekhez, úgy tudjuk, lesz bekötési tábla is. A fotografálásra vonatkozó szerekrol katalogust a Calderoni és Társa czégtől kérjen. Hivatkozzék reánk. A Kalte-necker-féle pályázon nyertes «Honka» cz. elbeszélést nem közöljük, mert nem lapunkba való. **Müller E. Lövő.** A lakásváltoztatást jelentse be akkor, ha Lövőről elmegy. **Wechsler J. Szolnok.** Milyen rejtvényeket küldjön? Bárminiket, csak az a fő, hogy jók legyenek. **Stein M. Szentés.** A pályázatban elég világosan megírtuk. A tárgy tetszés szerint választott lehet. Maga derék fiúnak látszik, éppen ezért ne tetelezzé föl, hogy mi előfizetőink iránt ellenszenvvel lehetünk bármily okból is. **Schober B. Baja.** Ugy látszik, hogy a dolgozata felül fogja mulni a többit. A pályázók neveit annak idején közöltük. Ő is ír. **Kemény A. A tanulmány** a pályázatra már elkészt. Tud maga addig még másikat is csinálni. Oberon jó lesz a pályázatra. Az ajánlandó dolgokat meg kellene beszélni, azt csak élőszóval végezhetjük el.

Érintkezés.

Ki hajlandó előfizető társaim közül egy flobertpuskát, pisztolyt vagy egy fotografáló gépet egy 400-szoros nagyító mikroszkopiumért elcserélni? A fotografáló gépre esetleg ráfizetek.

Breiner Pál.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMARA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnásiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kö- és könyvnyomda részvénnytársaság.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Aradi-uteza 8. sz.

HIRDETÉSEK

felvetetnek és jutányosan számíttanak.

INCZÉDY DÉNES

a pécsi főgimnázium igazgatója.

A tisztelet, ragaszkodás és hála érzelmeit tolmácsolni az iránt, a ki tanárunk volt, kötelességünknek ismerjük férfikorunkban is. A tanár tovább működik rögzös pályáján, a tanítványok elszélednek az életben, ki erre, ki arra, s az életküzdelemben csak olykor-olykor jut egy-egy pillanat a visszaemlékezésre, a melybe az általunk szeretett tanár iránt a hála érzelme vegyül.

Kicsiny deák voltam, mikor a most jubiláló igazgató ur tanítani kezdett s ifjúvá serdültem, mikor az érettségi után bucsút vettem attól a kedves tanáromtól, a ki középiskolai pályámon végig vezetett s nem tudom emlékszik-e reá, ezzel az arczképpel az ő előadásai után megírott szép jegyzeteimért megjutalmazott.

Hosszu idő mult el azóta, az igazi küzdelem s a férfikor munkája, melyben előre nem látott események hatása alatt pályámon különböző utakon vezetett a Gondviselés keze, de e hosszu idő alatt mindig kegyelettel őriztem e képet s hálával gondoltam legkedvesebb tanáromra, a pécsi főgimnáziumnak jelenlegi igazgatójára.

Hogy azt a tiszteletet, mely bennem, mint

egyik tanítványában él, a többiben is ki tudta magának vinni, elég bizonyosságot adott neki a lefolyt jubileumi ünnepség, melyben arról is meggyőződhetett, hogy mi, azóta férfiakká vált tanítványai elvittük magunkkal a szeretet tüzét az ország minden részébe, s midőn híret vettük jubileumának, készséggel siettünk ragaszkodásunknak kifejezést is adni.

Az az érdemkereszt, melylyel a Felsőség az igazgató ur mellett földiszította, a közoktatásügy terén szerzett érdemekért senkit sem illet meg jobban; az az alapítvány, melyet a volt tanítványok tettek az ő nevének megörökítésére, csak azt bizonyítja, hogy mindnyájan egy szívvvel egy lélekkel óhajtjuk, hogy emléke ne muljon el a pécsi gimnázium életében sohasem, hanem fenhangon hirdesse, hogy milyen tanár volt az, a kit tanítványai ilyen nagyon szerettek.

Ez a pár sor pedig legyen záloga ama végtelen nagyrabecsülésnek és szeretetnek, mely egykori tanárom iránt eltölti lelkemet, a kinek őszinte szívből kívánom, hogy őt a Gondviselés sokáig boldogságban s jólétben tartsa meg.

R. K.

IRODALMUNK JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

DUGONICS ANDRÁS.

(1740—1818.)

Dugonics András, a tudós egyetemi tanár, költő, regény- és drámairó 1740. október 17-én született Szegeden, hol atyja városkapitány volt. Gondos nevelésben részesült s már gyermekkorában jelét adta későbbi írói hajlamainak. A mellett, hogy jeles tanuló volt, sokat olvasott szabad idejében is, úgy, hogy ismereteire nézve tanuló társait messze fölülmulta. Középiskolai tanulmányainak végzetével a kegyesrendiek közé lépven, Medgyesre küldetett tanárnak.

1770-ben Nyitrára, 1773-ban pedig a nagyszombati egyetemre nevezték ki tanárnak, hol 1808-ig meg is maradt, a mikor visszavonult szülővárosába, Szegedre s ott élt 1818. július 15-én bekövetkezett haláláig.

Irodalmi működésének alapját Medgyesre vetette meg, hol Erdély történelmi vonatkozásokban gazdag emlékei lelkesedést keltettek benne, mely arra ösztönözte, hogy behatóan foglalkozzék nemzetünk történetével s e foglalkozás közben sok oly érdekes mozzanatot lelt, melyeket később regényekben földolgozva bocsátott közre.

Irodalmunkban ő az u. n. népies iskola feje, mely iskola a nemzeti szellemnek az irodalomban való érvényesítését tűzte ki célul s melynek épp ezért iránya is teljesen magyar volt s ez által népszerűsége is tett szert.

Hirnevét *Etelka* című regényével alapította meg (1778), melynek meséjébe sok politikai vonatást szőtt bele II. József személyére vonatkozólag is, a mi által e regénye oly kelandósra tett szert, hogy rövid idő alatt második kiadást kellett belőle készíttetni, a mi abban az időben nagyon ritka dolog volt. Irt ezenkívül még több magyar tárgyú regényt és szindarabot is, melyek közül sokat (Bátori Mária, Berényi Jolánta) elő is adtak.

Munkái közül nevezetesebbek: *Trója veszedelme* (1774), *Ulysses történetei* (1780), *Az arany perczek, szomorujáték*, *A gyapjas vitézek* (1794), *Jeles történetek*, *Bátori Mária*, *Kún László*, *Etelka Karjelben*, *Toldi Miklós drámai művek*. A szercsenek, *Jolánka*, *Etelkanak leánya*, *Szittyai történetek*, *Magyar példabeszédek* és jeles mondások.

Irt ezenkívül magyar nyelven algebrát, mértant és trigonometriát, itt is érvényesítve a magyar szellemet az

által, hogy az egyes műkifejezéseket megmagyarosította.

Dugonics nagy érdeme, melyet szegedi honfittársai emlékszóborral és egy utcának nevére keresztelésével örökítettek meg, főleg abban állt, hogy az irodalom mostoha korában ernyedetlen buzgósággal s lelkesedéssel apostolkodott, s működésével főleg a középosztályra hatott üdvösen, ennek olvasási kedvét élesztve nagy számu, részben tréfás és enyelgő, eredeti magyar szellemű és nyelvű munkáival.

♣ kard és lant hőse.

— Történelmi regény. —

(9)

Az ifjúság számára írta: GAÁL MÓZES.

Tizednapra megérkezett az ur. Zágrábig eléje ment volt öcsese ura: Zrinyi Péter, ki immár ugyancsak hazakerült a nagyszombati iskolából, de arra nem gondolt, hogy idegen országba kalandozzon.

Meg lesz addig a bátyja mellett, míg eléri nagykorúságát, akkor aztán megosztóznak atyafiságosan, él kiki magának.

— Sok földet bejártál, nagy világot láttál, Mjklós, — jegyzé meg mosolyogva Zrinyi Péter, — de azért kevésre ne becsüld ezt a mi hazánkat.

— Öcsém, ha a szivembe láthatnál, nem beszélnél így! Szeretném, ha száz karom volna, mindeniknek tudnék munkát adni, hogy előbbre vigyük a nemzetet. Vagyon bennünk jóra valóság elég, de vagyon gyöngeség is... mindegy, gyalázat volna magyartól nem szeretni a magyar hazát. Telve az én szivem, telve az én lelkem, csak a jó szerencse ellenem ne forduljon... Látom már a mi édes várunkat, Péter, nézd a délnyugati bástya, milyen komoly méltósággal néz körül, mintha őrszem volna s vigyázná a déli határszélet... Sok szép emlék fogad, s a régi hű emberek...

— Egyik-másik ott hagyta a fogát a török-összekocczanásokban. Olyan is van, ki derekasan viselte magát. Emlékezel arra a te fickódra, kit Nagyszombatba elvittél volt, Matyinak hívják, vagy mi az ördögnek...

— Ugy van, ugy, Matyi, mi történt vele?

— Majd beszámol róla mestere, Vojkovics, kinek a vezetésére biztat volt... Hallom, nem vált szégyenére a mesterének. Marha-erejű legény lett belőle.

— Mindig derék legénynek ígérkezett, hűségért pedig tűzbe tenném a kezem... Kik jönnek ott a vár felől vágatva?

— Zászlós bandérium, a te tiszteletedre vezeti Vojkovics... Egy hete álmodozik erről a mai öröm-napról.

— Én pedig nem felejtettem el, hogy az ő parolája egykor büszkévé és boldoggá tett.

— Vivat az ur... vivat Zrinyi Miklós ur!

— kiálták a lovas legények, megállva az ut két felén, s meghajtották a zászlót. Előlépett Vojkovics uram, s szólott, a miképpen szive sugallta.

— Nagyságos uram, hozta közénk a jó isten. Mi, a hányan vagyunk, a kegyelmedé vagyunk. Gyenge a beszédünk, de igaz a lelkünk —

Vojkovics elakadt, valami szép szó ugyan motoszkált az agyában, de sehogy sem jött az ajkára.

Miklós azzal segítette ki, hogy odalépett hozzá, kezét nyújtotta és bensőséggel megszorította.

— Derék Vojkovics, köszönöm kegyelmednek, hogy ilyen meleg szívvvel fogad. Köszönöm nektek is, bajtársak, mert az akarok lenni. A hűséget szeretettel viszonzom, mert ennek a legszebb jutalma csak a szeretet lehet. Sokszor leszünk mi még együtt meleg napokban, csata tűzében, akkor majd bőségesen elmondhatjuk, a mit a viszontlátásnak érzékeny pillanatában elmondani nem tudunk. Isten áldása legyen rajtunk!

Mikor Zrinyi Miklós a csáktornyai vár udvarára érkezett a bandériummal, egy hatalmas testű, nyílt tekintetű szolga sietett eléje, hogy lova kantárszárát tartsa, míg az ur leszáll.

Odabékélt a kezéhez és megcsókolta, a szemében pedig csillogott valami köny féle csepp.

Miklós reá nézett:

— Te vagy, Matyi?

— Én, nagyságos jó uram. Ó, milyen nagyon vártam haza...

Miklós hajtogatta a fejét, mosolygott, az ő szive is megtelt érzélemmel, vállára tette a kezét gyermekkori barátjának, s meghatott hangon mondá:

— Belső cselédem leszel, Matyi, örvendek, hogy láthatlak...

Matyi nem tehetett egyebet, mint simogatta az ő kedves ifju urának a lovát, de olyan szeretettel simogatta, hogy az okos paripa feléje fordította fejét, mintha ösztönszerűleg érezte volna, hogy az urát ez a legény igen nagyon szeretheti.

Miklós végig járta öcsésével a vár termeit, újabb meg újabb emlékek elevenedtek fel lelkében abból a korból, melyet sohasem tud elfeledni az ember. Elborult arcuk megboldogult édes apjuk szobájában, hosszan nézték arczképét, mely a nagy családi teremben függött.

— Használhatunk-e öcsém annyit a hazának, mint dicső apánk használt?... Mesterünk lehetett volna, ha tovább él, így eszményképünk marad.

— Ej, én nem esem kétségbe, Miklós, a Zrinyiek mindig javára váltak a honnak, nem születünk mi sem pulyáknak.

— Gyávák nem leszünk, de elbizakodottak se legyünk, öcsém, legyen bennünk jóakarát, egyelőre ezzel kell beérnünk.

— Agg bölcsesség szól belőled, bátyám,

engem a fene tűz ragad; egyben sohasem állok mögötted: a tetre való készségben.

A két testvér hosszú ideig beszélgetett az nap este a várbeli katonákkal, kik a földszinti nagy ebédlőteremben gyűltek össze vidám lakomára. A bor-e vagy a jókedv, talán mind a kettő, pirosra festette az arcukat. Telve voltak jó reménységgel, bizalommal a jövő iránt. Eddig úgy érezték magukat, mint az apátlan árvák, most már zengett örömtől a vár, mert hazaérkezett az apa . . .

Fiatal apa, de bölcsesége aggokéval ér föl. Amde a legboldogabb a csáktornyai várban az a fiatal szolga volt, ki a várur hálószobája mellett egy kis benyilóban imára kulesolta kezét az éjjelnek késő órájában s így fohász-kodott:

— Adj erőt nekem, én édes istenem, hogy lehessek az én uramnak hű szolgája, hogy visszafizessem neki a sok jót, mivel irányomban volt.

Matyi, nyugodtan hajthatod le fejedet kemény vánkosodra, az ilyen imádság mindig megtalálja az utat fel a magas égbe, isten számlájához . . .

(Folytatása következik.)

Pünkösdi ünnepére.

« . . . És eloszlott nyelvek jelenének meg, mint a tüzláng és leszáll mindenikre közülök, kik ott egybegyűlve valának. » Nem remek gondolat-e, a szentleket a szelidség, szeretet és ártatlanság jelvényében megtestesíteni? Midőn azonban az Isten a maga ígéjét milliók szívébe akarja átültetni, akkor már a szentlélek nem galamb, mely a béke szárnyát lebegteti az emberiség fölött, hanem látható ige, tűznyelv, mely a föld minden nyelvén szól, melynek szónoki hatalma birodalmakat emel föl és trónokat dönt meg.

Alig van az életben valami oly szép, oly kedves és oly nagyszerű, mint a titokszerű dolgok.

Kéblünknek előttünk is megfejthetetlen legcsodásabb érzelmei: a szemérem, szűz szeretet és igaz barátság telvék titokszerűségekkel.

Minő megfejthetetlen csodás varázs bűvölete tartja lebilincselve a szíveket? Mennyi sóhaj, mennyi epedés és titkon ápoltság érzelmei fejlnek ki hatásuk alatt.

Egy pillantás, egy röpke szó — s a csodás rézelem magja el van vetve, telve titokszerű-

vel, talányossal, megfejthetlennel. Az emberi élet, a titkok e legnagyobb titka minő nagy paradoxon. Az ember sorsát intező titokszerű kéz hatalma, a megfutott életpálya, a contrast, a zsenge ifjúkor s a késő vénység között, minő merész gondolatnak alkotása? A végtelenségben működő titkos erő, a fűszál növéseinek zizegése, a madár csodálatos trillája, a hulló csillagok mesés sorsa minő titokszerű dolgok a nagy mindenségben!

Az életre kelt csira, a virágzásában hervadásnak, enyészethez indult élet ultima ratiója minő végtelen titokszerűségben enyésznek el? A hol az élet titkai végződnek, ott kezdődnek a haláléi!

Tekintsük az emberi szellemet, s úgy találjuk, hogy a gondolat gyönyöröi szintén titokteljesek. A titok valami oly isteni természetű, hogy Ázsia emberei csak jelképekben beszéltek. S melyik tudományhoz térnek vissza szüntelen az emberek? Nemde ahoz, mely mindig hagy valami sejteni valót s végtelen látókörre irányozza a figyelő tekintetét. Maga az ember nem a legnagyobb titok-e. Honnan tör elő a fény, mit létnek nevezünk, s minő éjben oldatik ki e láng, ki tudná megmondani . . . ?

Isten a születést és halált, e két leleplezett fantomot állítja pályánk határpontjaira: egyik életünk megmagyarázhatatlan pillanatát adja, mit a másik már ugyanakkor enyészettel fenyegtet.

Nincs tehát abban semmi különös, tekintve az ember titokszerűek iránt való hajlamát, — hogy nem volt nép, mely vallásába megfejthetetlen miszteriumokat nem vegyített volna. A Sellák * Dodona galambjainak csodás turbékolását tanulmányozták; Indiának, Perzsiának meg voltak a magok galambjai, szent hegyei, szentelt völgyei; innét hallatta a brahmin, magus vagy a druida a halhatatlanok kétértelmű jóslatát.

Isten mentsen még a gondolattól is, hogy e babonás titokszerűségeket az igaz vallás titkaihoz, vagy a Mindenható örökké változatlan terveit azon istenek változékony homályához hasonlítsuk, melyeket emberi kezek faragtak. Csak azt akarom megjegyezni, hogy hit-titkok nélkül vallás nem is képzelhető, mert ezek teszik az istenszót lényegét. Egyiptomban az istenség előtt függöny lebegett s a sphynx ott ült templomainak küszöbén.

* Jupiter papjai Dodonában.

Minő világnézet nyer kifejezést

Vörösmarty Mihálynak

„Gondolatok a könyvtárban“ cz. költeményében?

A Tanulók Lapja irodalmi pályázatán jutalmazott munka.

Irta: SCHILLER BÓDOG.

(3. folytatás.)

Le kell rontanunk az emberi család millióit elkülönítő ezer meg ezer választófalat, át kell hidalnunk a közöttünk távolgó ezer meg ezer ürt. Ember közeledjék az emberhez; az irigy feltékenységet, a gyűlöletet elnéző türelem váltsa fel egymás gyengéi iránt, kölcsönös beszülése egymás érdemeinek; rajongó lelkesedés a jó, szép s nemesért töltse be szíveiket s egyesítse őket áldásos törekvésben! Bölcs törvények uralma, az igazi szabadság tartsa össze s boldogítsa az emberi társadalmat,

«Hogy a legalsó pór is kunyhájában
Mondhassa bizton: nem vagyok magam,
Testvéreim vannak, számos milliók,
Én védem őket, ők meg védnek engem.»

Ezt a czélt tüzte ki sok ábrándos elme Platontól Moore Tamásig, kiknek merészröptű terveit agyremeknek bélyegezte a kételkedés és keresztül vihetetlennek állított a rideg tudós. De a költő rendületlenül hisz megvalósulásukban, mert ismeri a czél felé vezető utat, a szakadatlan művelődést, a szellemi élet fejlettségét, virágzását. Az emberiség történelme bizonyítja, hogy a műveltség növekedése s terjedése derekabbá, jobbá s boldogabbá teszi az embert, a különálló egyént s a sok millió alkotó nemzetet egyaránt. A mult legnemesebb, legkiválóbb férfaiiban is többnyire hiába keressük azt a fenkölt gondolkodást, azokat az erkölcsi elveket, melyeket ma a politikai és társadalmi életben mindenkitől megkövetelünk. «Ki saját korát», mondja Macaulay nagy történeti művének bevezetésében, és e gondolatot ismételtelen fejt ki essayiban, «ki saját korát a csupán képzeletében létező aranykorral hasonlítja össze, az beszélhet elfajulásról és hanyatlásról; de a ki kellőleg ismeri a multat, alig hajlik a jelennek komor vagy elkeseredett felfogására.» Az emberiség rendeltetése, legszen-
tebb érdekei ekképp a szellemi élet vezéreinek, a művészek, költők s tudósok kezébe vannak letéve, s

«Ez az, miért esüggelni nem szabad.»

Bármilylentékte jelennek tartuk is alkotá-

saikat, bármily kicsinyesnek kutatásaik tárgyát, műveikkel s vizsgálódásaikkal hozzájárultak a szellemi élet gazdagításához, s ha alkotásaik gyakorlati becse csekély is, vagy éppen semmi, nevezetes szolgálatot teljesítettek az emberiség ügyének. Ha fáradozásaik jogosultságának kérdésére sötét gondolataitól elfogultan előbb nemmel válaszolt is a költő, mert csakis buzdíthat és lelkesíthet:

«Rakjuk le hangyaszorgalommal,
A mit agyunk az ihlet óráiban terem!»

Minden vizsgálódás egy-egy pontot, egy-egy mozzanatot derít ki, talán csak csekélykörű, csekély fontosságú igazságot, de az egymás mellé helyezett apró igazságok megmérhetetlen halmazából végül a nagyszerű, az egyetemes igazság bontakozik ki a mindenségnek és legnagyobb titkának, az embernek megismerése, a mennyiben a tudás végső kérdéseinek megoldása gyarló elménknek megadatott. Ez feladatunk, és az égi gyönyör, melynek részesévé tesz a megismerés, s örök, el nem muló dicsőség, mely azt a jövőben követi, legszebb, leg-
édesebb jutalmunk. A népeknek a létért folytatott óriási küzdelmében nemzetek tűnnek fel, nemzetek tűnnek le,

« . . . míg a föld ki nem hal,
S meg nem kövülnek élő fiaik.»

helyüket mások foglalják el, hatalmuk másokra száll: leomlott a pharaók trónja, barbár hordák uralma alá került Hellas és a világbíró Róma, de örökké fenntartja nevüket s emléküket az, a mivel az emberiség művelődését, haladását, végső céljainak elérését segítették elő!

Ez Vörösmarty Mihály világnézete: **az emberiség tökéletesedésében bizó idealizmus**, melynek derült sugarai előttik majdnem minden ódáját s sok évi elborulás után a költő hattudalának, «A vén cigány»-nak zárósoraiban csillannak fel újra.

Végső következtetése: mindenkinek kötelessége mint embernek és mint nemzete hű fiának egyaránt, hogy ama nagy munkában részt vegyen. E gondolattól saját nemzetére, szeretett hazájára tér át a költő, ki eddig az emberi nem összességét tartotta szem előtt.

«Előttünk egy nemzetnek sorsa áll.»

Szavaiból Széchenyi István lelkesült óhaja hallik: «Tartsunk meg az emberiségnek egy nemzetet!» Rázzuk fel a magyart tespedéséből, sülyedéséből!

«Mit a művészet, tudomány
Csodását, üdvöst hagy nyomán
Adjuk meg a hazának azt
A hervadatlan szép tavaszt!»

(Jóslat.)

Emeljük a Nyugot előrehaladott, művelt nemzetek közé, hogy diadal s dicsőség kövesse küzdelmét a «szellemek nagy s tiszta harczában.»

Vörösmarty kora, egy emberöltő, nem fejezhette be a századoknak szóló művet. A mi feladatunk, hogy a dicsőn megindított művet folytassuk és megszilárdítsuk, mert a szellemi élet, a művelődés sehol sem forrott annyira egygyé a nemzeti lét ügyével, mint nálunk, kik — kis nép létünkre — a hazánk területén lakó nemzetiségekkel szemben csakis műveltségünk nagyobb fokával, szellemi életünk fejlettségével biztosíthatjuk politikai és társadalmi fensőbbégünket. Munka s tanulmány legyen a mi jelszavunk, hogy majdan elmondhassuk:

«... térvén őseink porához:
Köszönjük, élet! áldomásodat,
Ez jó mulatság, férfimunka volt!»

(Vége.)

„Űj földesur“ vázlatja.

— A Tanulók Lapja irodalmi pályázatán jutalmazott dolgozat. —

Irtta: KAPROS JÓZSEF.

(Folytatás.)

XIII. Az a hant, mely ide köt.

A két Garanvölgyi volt az első, ki vigasztaló levelet küldött a lovagnak.

A holtat bebalzsamozták és művészeket hívtak sirböltöt építeni. Az ifju Garanvölgyi tanácsára a nyírdomb napkeleti oldalát jelölték ki, mert mikor a Tisza kiönt, az érmellékét el szokta borítani. Eltemették aztán nagy pompával a leányt és az apa hajította koporsójára az első göröngyöt, mely örökre e hazához kötötte.

XIV. A közös baj.

Aladár levélben tudósítja nagybátyját, hogy árvíz fenyeget. Kampós értesíti erről Ankersmidtet, kinek háza a nélkül is gyöngye az árvízzel szembeállni. Erre Grisák Pestre siet; a lovag pedig a Tiszához. Az őrsegen áthaladva, megleli Garanvölgyit, ki mérnök létére maga is dolgozik és parancsol. Csakugyan nagy volt a veszély. Aladár megmutatja neki a rövid pilótákat

és megemlíti Mikucseket is, ki azzal fenyegette, hogy még visszajön. Éjszaka felváltva virrasztanak s éjfélnél vészharangszót hallanak és a Tiszán egy evező férfi hirül hozza, hogy a d-i töltést átszakították s a hirnők halált mond a tettesre. Ekkor Aladár haza küldi a lovagot, ki azonban a jegenyés erdőtől, mivel az árviztől tovább nem mehetett, visszatér és az ifjuval kis ladikon indul haza. Utközben Aladár megment egy pelét és az erdőn túl a szük helyre szorult népségnek alkalmat ad a menekülésre. Ankersmid elalszik a csónakban és csak dűledező kastélya előtt ébred fel, a mit meglátva, majd a vízbe ugrik, de a közelben csónakázó Kampóstól megtudja, hogy mindenét megmentették, mire nagy örömmel mennek az öreg Garanvölgyi házához.

XV. A kik egymást nem ismerték.

Ott még akkor este találkozik Aladár a lánnyal, ki meghatva nyujtá kezét neki. Vacsora alkalmával szóba jön a pele és Aladár előhossa, nagy félelmére Kampósnak és neki ajándékozta Erzsikének. Az öreg Garanvölgyi felemlíti és megmutatja Aladárnak azt a régi levelet, mit Erzsikétől kapott; ezen írásról az ifju rögtön megtudja, hogy ki írta a szabadságát visszaszerző folyamodást. Ezután nem lel nyugtát sehol. Másnap menni akar messzire, nehogy azt mondják, hogy csak ily alkalommal tudott volna feleséget venni; de nem megy el, mert a lovag elhívja a tanyákra csónakázni. Dél tájban kiszállnak egy árpával bevetett dombtetőre, hol a lovag a vetésből tép egy marokkal, az ifju pedig csak kilenc szálat és kalapja mellé tüzi. Megtudja Aladár, hogy mihamar visszakapja birtokát és sejtí azt is, kinek a révén. Ekkor átlát a család tiszta jellemén és jókedvvel térnek haza. Az ifju most már beszédbe ered a lánnyal, kinek kalapja mellett hét rózsabimbó van; de nemsokára hiányzott egy ebből is, a fiu árpájából is. Észreveszi ezt az öreg Garanvölgyi és sejtí a többit. Aladártól megtudja azt is, hogy az visszakapja jószágát, melyet a bérlők tönkre tettek. Harmadnapra ismét távozni akar Aladár, de Erzsike visszatartja és ekkor bevallják szerelmüket egymásnak. Örömmel értesül erről a két öreg és két csónakon, az egyikben a két öreg és a vidám Kampós, a másikban pedig a szerelmes pár foglalva helyet, csónakázni mennek az apadó vizen a régi kastély felé.

XVI. Az ócska ház.

A csónakázók betérnek az ócska kastélyba és a lovag arra határozza magát, hogy nem

épít új kastélyt, hanem felcsap szántó-vető embernek, kijavíttatja a régi kastélyt és benne lakik az új párral. Garanvölgyi szívesen átengedi a vén házat, de azt akarja, hogy nála lakjanak a fiatalok. A kérdést egy véletlen eset oldja meg, t. i. Erzsike azt mondja, hogy a kis fekete ládában szerelmes levelek vannak, miket ő hozzá írt valaki. Aladár mit sem sejtve esküt tesz, hogy Erzsikéért szívesen elhagyja azt, ki azokat írta; az pedig az öreg Garanvölgyi és így a lovag javára dönt el a vita.

XVII. Különös pöreset.

Ankersmidt az árvíz után, mint feltette magában, nem vádolta se Bräuhäuselt se Mikucseket, a ki ugys Galicziába indult, de utközben agyonlőtték; nemsokára két egy testvér jelentette fel magát: Bárd Péter és Pál, egyik Kassán, másik Miskolczon. De egyformán vallottak és így nem boldogultak velük. Péter szavára Aladárt és a lovagot is beidéztek tanuknak, de Pál erre is azt mondta, hogy ő volt a csónakos a Tiszán, ki hirül hozza a d-i gátszakadást, halált mondott Mikucsekre. Másnap Péter felakasztotta magát, mire Pált felmentették és hire járt, hogy Péter Szemes Miska volt.

XVIII. Egy kis tréfa a Cabinet noirban.

Pajtayné elszegényedett Bécsben; ezért jön látta haza jönni és maga köré gyűjteni imádóit. Levelet írt mindeniknek izlése szerint, de a Cabinet noirban, dűhében Straff, hogy Corinna el akarja a lovagnak árulni, feleserélgette a leveleket. A táblabíró megkapta a Grisák német levelét; Grisák pedig a journalistáét, melyben ő van csunyan lefestve. A táblabíróét, melyben a poeta van ócsárolva, maga Szellemfy kapta meg. Aladár a lovagét, és viszont a lovag azt kapta meg, melyben Aladárt ismét el akarja csábítani. Mindnyájan visszaküldték a levelet és Aladáron kívül mindnyájan válaszoltak. Szellemfy még meg is jelent B.-Füreden s elhiresztelte a gonosz tréfát és ott hagyott egy hirlapot, melyben Aladár és Erzsike volt kihirdetve. Mikor a nő B.-Füredre megérkezett, a leveleket olvasva, csaknem elájult, másnap visszatért Bécsbe és nejevé lett Straffinak.

XIX. Mikor a medve kijön a barlangjából.

Gyertyaszentelőkor barlangjából kijön a medve, és ha kemény a tél, kint marad, mert tudja, hogy csakhamar jó idő lesz. Ilyen kemény tél volt a magyarra a vallásszabadság megbolygatása. Ekkor elhagyta a vén táblabíró is barlangját és ment küzdeni sikeresen. Nem

sokára jöttek az országgyűlések és a lovag, ki már egészen belejött a politikába, a táblabíró mellett oly ádázul korteskedett, hogy a választás napján csak egy név hangzott, az öreg Garanvölgyi Adámé.

(Vége.)

¶ Tanulók Lapja második irodalmi pályázata.

1. Tetszés szerint választott tárgy értekezés. Jutalma 1 db. arany.
2. Eredeti elbeszélés, mely a lap szellemének megfelel. Jutalma 1 db. arany.
3. Bármely költemény, mely lehet leíró, elbeszélő vagy lyrai. Jutalma 1 db. arany.
4. Rejtvény: sakk-, vagy képrejtvény. Jutalma 4 korona.
5. Eredeti rajz, mely a lapban közölhető legyen. Feldolgozható bármely tárgy, csak az a fő, hogy oly eszmét fejezzen ki, mely lapunk irányának megfelel. Jutalma 20 kötet a Hazafias könyvtárból.
6. Bármely jó fordítás, melyet tárgyánál fogva a Tanulók Lapja közölhet. Jutalma: Uhland költeményei.

Beadási határidő 1895. július 21.

A pályázatra beküldendő dolgozatokat tisztán, a lapnak csak egyik felére kell írni.

Bármelyik tételre pályázhat a Tanulók Lapja minden előfizetője, akár több tételre is.

A pályamunkákhoz zárt jelíges levelet kell mellékelni, melyben a pályázó pontos czimé s a pályázatra való jogosultságát igazoló czim-szalag legyen mellékelve.

A szerkesztőség föntartja magának a jogot, hogy a beküldött dolgozatokat, ha nem nyertek is jutalmat, de közlésre alkalmasak, a Tanulók Lapjában közölhesse.

A beküldött kéziratokat nem adjuk vissza.

Azon önképzőkörök tagjai, melyek lapunknak előfizetői, szintén résztvehetnek a pályázatban, de a jelíges levélben igazolni tartoznak, hogy az önképzőkörnek valóban rendes tagjai.

A pályamunkák a Tanulók Lapja szerkesztőségébe (VI., Aradi-utca 8. sz.) bérmentve küldendők. Olyan dolgozatokat, melyekért a postán utánfizetni kellene, nem fogadunk el. Ajánlatos a boríték egyik oldalára a feladó nevét s lakását följegyezni.

A kicsiny óra.

Írta: PERL IMRE.

Az órás egy kis órát készített
És két kész társa közt helyezte el.
Vigan ketyegni kezdte hát, midőn
Egyik szomszéda zordan így kiált:

Honvéd-szobor a Disz-téren.

«Alig születél s máris a nehéz
Munkába kezdesz! Balga lélek, én
Sajnálak! Oh, nem gondolod meg azt,
Hogy harminczegy milljónyi ketyegést
Hallatsz ez esztendőbe még szegény!»

Az ujdonsült kis óra megszűnék
Ketyegni: szint halálra rémüle.
De ekkor szólni kezd a másik is:
«Te kis bohó! Csak nem fülelsz ezen

Bolond beszédre! Nincs könnyebb dolog,
Miként tied. Másból sem áll egész
Teendőd, minthogy minden perczenet
Tünését adja tudtul a szavad!

Órácskánk vigan erre így viszonz:
«Ez az egész? No, ezt elvégezem!»

S a ketyegés fölhangozik serényen:
Nem is olvasta meg a tik-takot!
Az esztendő leforga tengelyén
S bár harminczegy milljónyi ketyegés
Szólalt föl, még sem adta sohasem
A fáradságnak legkisebb jelét.

Mit tenned kell, tedd meg szünetlenül
S aggódva soh'se nézz munkádra, mit
Végezned kell, a míg leforg egy év!

Az Emke jubileuma.

Most gyülekeznek össze Székely-Udvarhelyen
épp tizedszer — s ez igazi jubileum — az
Erdélyi Magyar Közművelődési Egylet lelkes
tagjai, hogy hirdessék
az igét s fennen lo-
bogtassák a magyar
honszeretetet s művelt-
ség zászlaját.

Ki ne tudná, mit
jelent e szó: Emke?
Remény a jövődre,
ragyogó fénye a jelen-
nek. Egy darab a hon-
fiúi szivekből, egy ér-
zelem a hazáért lángoló
keblekből.

Csak nézzetek a
messzeségbe, a Har-
gitta bérczeinek tövé-
hez: vessétek pillan-
tásaitokat a Cserna
vize mentére és a
gyergyói havasok lábá-
nál nyugtassátok meg
tekinteteket. S láttok
mindenütt sűrgést, lá-
zas munkát, hevülést
mindkét részről. Árká-
szok turják alá ezt a
földet, de ezekkel
szembe szállanak a
lelkes építőmesterek:
elriasztják a marczona

árkászokat és a turásban még mélyebbre ala-
pozzák a nagy alkotmányt. Ennek a nagy
alkotmánynak pedig nemzeti eszme az alapja,
téglaí és építőkövei a nemzet áldozatkész fiai
s összetartó anyaga, vakolata a hazafiúi ér-
zelem.

Hogy az alkotmány nemzeti társadalmunk
dicsőségére oly magasztosan tör égne, az az

építőmestereket magasztalja, kik fennen lobog-
tatják a zászlót nemzeti életünk, műveltségünk
előrevitelére, nem riadva vissza semmi áldozat-
tól, semmi nehézségtől.

Mert az Emke a magyar nemzeti eszme
egyik nagy eszköze a
nemzeti czélok eléré-
sére.

A kik megteremtet-
ték ez intézményt,
azoknak szívében nem
folyt, de lángolt a
honfiúi vér; a kik fel-
virágoztatták, azok az
önzetlen, odaadó haza-
fiságnak soha el nem
homályosuló nagy pél-
dáját adták.

Itt bemutatjuk olva-
sóiunknak az egyesület
néhány vezérferfiát és
a lobogót, mely alatt
e lelkes férfiak a nagy
eszmét diadalra viszik
a békés munkálódás
terén.

Legyenek e kiváló
férfiak mindig mintá-
képei annak, hogy lán-
goló hazaszeretettel,
lankadást nem ismerő
szorgalommal és egye-
sült erővel munkálkod-
junk a szeretett haza
javára.

Legyen e lobogó vezéresillag, mely minden-
kor emlékeztessen bennünket a haza iránti
kötelességek teljesítésére.

S a lelkes férfiak, kik kitüntetés nem várva,
szerényen munkálkodtak nemzeti nagyságunkon,
haladjanak tovább diadaluk útján a tudomány
ellenállhatlan hatalmával, s a nemzet halála
örökre biztosítva lesz részükre.

BÉLDI ÁKOS gr., az Emke alelnöke.

MERZA LAJOS, az Emke főpénztárosa.

KUUN GÉZA gr., az Emke vármegyei választ. elnöke.

BARTHA MIKLÓS, az Emke alelnöke.

Emke lobogója (I. oldal).

BETHLEN BÁLINT az Emke zászlótartója.

Emke lobogója (II. oldal).

Inczedy Dénesnek

tanári jubileuma alkalmából.

Üdvözlétedre, mesterem, tanárom,
Hálás kebelled jó e nagy sereg.
Engedd, hogy hátatelsjes ihletéssel,
Vezérem, jóltevőm, köszöntselek!
Te magvetője ennyi szép jövőnek,
Pályánk alapját a ki alkotád,
Egy **nemzedék** áldását, én tanárom,
Hadd mondjam el lelkedre és reád.

Kit Isten annyi szent malaszttal áldott,
Hogy munkabíró életed delén
Magad körül láthasd az ifjuságot
Törekvő életének reggelén,
Magad körül láss munkás férjiserget,
Melynek ifju lelkét **Te** ápolád:
Nézd, hálaönnyes szemmel tisztel Téged
A mult s jövő, itt **egy** szellemcsalád.

Oh mester, mennyit álmodik a lélek
Jövőről, hivatásról egykorig,
S mikor az élet szíri-utjára lépett,
Hány messzenéző szempár megtörök . . .
Hány magvető nem látja meg vetését,
De téged a nagy Isten azzal áld,
Hogy ifju munkád kalásza szökését
Örvendő, férjiszemmel megtaláld.

Te ajkadról szólott a szent igazság,
Te ajkaidról szolt nekünk a **Hit**,
Gondolni, tenni és hazát szeretni
Minket, Te mester, szózatod tanít.
Ki vélünk szemben mindig többet tettél,
Mint a mi köteleltséged vala:
Köszönjük Istenünknek, hogy te lettél
Gyermekkorunk vezérlő csillaga.

E lélek, melybe a tudás világát
Magyarok Istene csepegteté,
Oly egyenes, oly tiszta mint a forrás,
Hogy a sugárzó nap mosolyg belé . . .
E lélekből merülénk. Tiszta csöppje
Egy élet szomjuságára elég,
Oh csoda-e, ha ünnepedre jövőn,
Ezrek hálája mosolyg feléd?

Sokan lerázzván iskoláik nyugét,
Eveznek habzó élet tengerén,
Felejtve multat, iskolát, vezérlőt,
Fészkét hagyó madár szokásaként.
De a kit életútra Te vezettél,
Az visszavágy feléd és nem feled
S mikor az élet útján küzdve munkál:
Úgy érzi, veled van, mindig **veled**.

Atyánk, barátunk, mesterünk, tanítónk!
Hogy minket újra itt látsz, ne csodáld.
A kit Te tanítottál ifjúkorban,
Ki mesterére **Tebenned** találta,
Az tudja, mi a szeretet, a hála,
Annak szívében a Te képed él,
Az élte gyümölcsének javát hozva,
Eljő Tehozzád s ünnepelni kél.

Énnékem a sors intező kezével
Lantot adott. Im, elhozom **Neked**.
Költő szívéből, mesterem, fogadd el
E téged zengő hálaéneket.
Nem olyan szép, miként pályafutásod,
Nem oly dicső — de hiszen melyik az?
Nem oly tartalmas, mint Te kincses lelked,
Egy érdeme dalomnak, — — hogy **igaz** . . .

Áldott legyen az oltár, melyre szived
Naponia rakja szent áldozatát.
Áldott az iskola, melyet vezérelsz,
Áldjon meg édes nemzeded, hazád . . .
Áldott legyen minden lépted, tanárom,
A melylyel nemzedékeket vezetsz.
Ez áldás, e kívánat, ez imádság,
Inczedy Dénes szép emléke ez . . .

Legyen munkás élted egy örökünnep,
Feléd sugárzó **hála** ünnepe.
Minden kalász, a melyet megérleltél,
Te istenáldott utad hintse be.
Fonódjék minden babér homlokodra,
Melyet kezéd táplált e föld színén
S minden babér közti homlokodra első,
A legszerényebb szálljon: az **enyém** . . .

Óaradi Antal.

Zelma, vagy a három gyöngy.

— A Tanulók Lapja pályázatán jutalmazott fordítás. —

Fordította: FRIEDMANN ILONA.

Mintha mély álomból ébredt volna fel, midőn
anyja nevét kiáltá. «Hol voltam, anyám?» kérde-
reszkető hangon, — «ugy-e, álmodtam?» Az

— mondá Zelma, midőn indulni akartak, —
«oly sápadt és fáradt vagy, maradj inkább itt;
én magam megyek, s ha visszatérek, újra egész-
ségesen találalak; mert érted is imádkozom az
Ur asztalánál!» — «Életem legnagyobb örömét
ne élvezzem?» — felelé az anya, «hagyj veled
mennem; az Isten erőt ad. Zelma, az én ha-
lálom közel van; ne félj, akkor is nálad ma-
radok. Lásd, meg kellett ezt neked mondanom».

Budapest látképe a várból.

anya azonban nem birt felelni s midőn Zelma
kérde: «Látod, anyám, mily szép fehér ruhám
van? ezt te adtad reám titokban? De hova let-
tek a gyöngyeim? nem látom őket!» — Ekkor
az anya szíve mély halálsejtelemmel telt el,
mert látta és tudta, hogy a ruha nem volt
fehér, és Zelma szavait hallva, mennyei lények
közellétét és működését sejtette. A hányszor
Zelmához szólni akart, elakadt szava. Ezért
örült, midőn a harang megkondult, templomba
szólítva az Isten híveit. «Te beteg vagy, anyám,»

Zelma felelni akart, de anyja kézen fogta s
a templomba siettek. Itt a lányok mind fehérbe
voltak öltözve, csak Zelma egyedül, gondolá
anyja, visel gyászt. De, ime, a mint ő elhagyva
anyja oldalát, az oltár elé lépett, ekkor fehér
ruhája ugy világított, mint a napfény, s keblén
aranylánczon három gyöngy feküdt, melyek az
egész templomot fényes szinpompával áraszták
el. A boldog anya még hallotta maga körül
suttogni: «Ki lehet ez a leányka, a ki itt térdel
és olyan, mint egy mennyből alászállott

angyal? — azután azonban halva rogyott össze. Zelma, midőn az Urvacsora vétele után az oltártól visszatért, felismerte, hogy ruhája a gyász fekete színével bir. Kilépett a templomból s megpillantá megholt anyjának alakját, előtte lebegve, mint egy égi lény és ő követte ez alakot, engedve a hívó intéseknek.

Egy sűrű, sötét erdőben, égignyuló fak között egyszerre elveszté szeme elől a vezető alakot s midőn aggódva körülnézett, egy magas tölgyfa alatt egy kővön ifjut látott ülni, ki boszusan nézett maga elé és egy nyitott könyv fekdtt térdein. A fán egy nagy bagoly ült. Az ifju nem vette észre Zelmát. Ez épen meg akarta az ifjut szólítani, midőn az boszankodva csapta be könyvét s felkiáltott: «Hinni örültség, tudomány nem létezik, jól van, élek a nap élvezeteinek!» Midőn Zelma ily szavakat hallott, megijedt s szökni akart. De nem birt, térdre esett és imádkozott. Ekkor az ifju felemelkedett s megpillantá őt. Mint belső erőtől ösztönözve, állva maradt előtte, élénken fénylő szemekkel s szólt: «Nem kérdem én, ki vagy, de kérlek, add nekem azon kék gyöngyöt, melyet viselsz!» Zelma nem látta a gyöngyöt s csüggedő hangon szólt: «Vedd el magad!» s az ifju közeledett, s a mint megérinté keblét, térdre hullott s kulcsolt kezeiben egy fénylő, kék gyöngyöt tartva, imádkozott. Zelma is látta a gyöngyöt. Azután sűrű felhőtől érezte magát körülveve s ismét előtte lebegett anyja képe, mely gyorsan haladt tova s Zelma követte, míg szíven csendes szomorúság vett erőt.

Zelma egy magas hegyre ért. Itt szétoszlott a felhő, mely eddig körülvette, s előtte egy áldott táj terült el, tele étellel, tele virággal, mely úgy nézett ki, mint a paradicsom előcsarnoka. Az anyja képe egy oldalt fekvő házikó felé lebegett s ennek ajtajában eltűnt, mintha bement volna. Zelma utána ment és épen midőn belépett, akkor halt meg 3 gyermekét hátrahagyva a családapa. Az elhagyott anyja s a gyermekek a földön térdeltek és sirva hajtották fejeiket az ágy szélére, s így nem halottak, midőn Zelma belépett. A házikó a legnagyobb nyomornak volt a tanyája és Zelma szeretett volna gazdag lenni, hogy e szegényeken segíthessen. «Ah, ki visel reánk ezentul gondot?» — sóhajtott az anyja, kezeit tördelve fájdalmában. — «Az, a ki mindegyikünkre gondot visel!» — szólt Zelma gyorsan s hangosan, mintha e szavakat egy belső, szent sugallatot követve mondta volna ki. — «Oh, te is gyászolsz!» kiáltott az anyja, miközben felemelkedett s a gyermekek csodálkozva nézték Zelmát. «De a te ruhád selyem és azon zöld gyöngy,

melyet viselsz, tanuja gazdagságodnak s többet ér, mint mindaz, mit valaha birtam!» Zelma keblére tekintett s látta a gyöngyöt, levette és a szegény asszonynak ajándékozta. Azután így szólt: «Köszönjétek meg az Urnak ajándékát; de én megyek, hogy anyámat feltalálhassam!»

Zelma kisietett az ajtón; mindinkább fokozódott az anyja utáni vágy, s így sóhajtott: «Ah, mikor mehetek hozzád!» Midőn a kunyhóból kilépett, sűrű köd borítá a földet, s nem lehetett többé a szép völgyet látni; az anyja képe sem mutatkozott. Szorongó szívvel haladt előre a sűrű ködben. Midőn a köd eloszlott, Zelma egy nagy pusztaságban találta magát. A nap forrón sütött; sehol egy szál fű, sehol egy bokor, a merre a szem lát, forró fővény, homok; égető szomjúságot érzett s fáradság vett erőt bágyadt tagjain; már majdnem összerogyott. Ekkor magas hegyeket pillantott meg, melyek közül üde zöld mosolygott felé. «Ott forrásnak kell lenni! sóhajtott s midőn közeledett, ime kristálytisza víz bugyogott egy pálmafa tövében, és fű borította a földet. A forrás mellett egy szikladarabon egy ember ült öszülő hajjal, szeméi az előtte levő ürbe meredtek s homlokáról mindenki leolvashatta, hogy egy kárba vesztett élet, bűn és hitszegés nyomják lelkét, hogy kétségbeesve gondol az örökéletre és vad gondolatok kergetőznek agyában. Zelma azonban, rosztat nem sejtve közeledett feléje, örülve, hogy embert láthat, s barátságos mosollyal köszönt. A férfi azonban nem nézhette azon csendes gyászt, nyugodt békét és a hitet, melyet Zelma szeméi, arca és ruhája kifejeztek, felkelt és eltávozott. Zelma ivott a forrásból s azután letérdelt és imádkozott. Ekkor visszatért a férfi és odaborult eléje és reszketve dadogá: «Oh, te angyal, engedd érintenem a piros gyöngyöt, mely kebleden nyugszik!» Ekkor kinyújtá kezeit a gyöngy után és ime, sirt, mint egy gyermek és sutogá: «Imádkozzál, imádkozzál értem!» Zelma keblén levő piros gyöngy rózsaszín fényt vetett arcába és e dicsőítő fényben felnézett az égre s angyaloktól körülveve látta anyját és ennek kezén korán elhalt atyját, kit nem is ismert. Az angyalok a fehér galamb dalát énekelték:

Három a meny dicsősége,
Három a föld üdvössége, stb.

Zelma kinyújtá karjait és kiáltá: «Oh, hadd menjek tihozzátok!» Ekkor lehajlott feje és halva fekdtt a bűnbánó ember karjai között, ki mellette térdelt. Ez eltemette Zelmát a forrás mellé és a pálmafa tövében kunyhót épített. Ebben vezeklett bűneiért halála napjáig.

(Vége.)

Molière költészete.

— *Esztetikai tanulmány.* —

(A Tanulók Lapja számára.)

Írta: KEMÉNY ALADÁR.

(1. Folytatás)

A hős: könnyelmű fiatal ember; a czel: egy leánnyal való egyesülés; akadály: zsugori atya, ki máshoz akarja erőszakolni s a cselzővő, minden dolog benfentese, egy eszes, furfangos, cseleken kifogyhatatlan szolga, ki néha urát is jól megréfalja. Ezen «comoedia palliata»-t emelte nagy tökéletességre Molière a «Szeleburdi»-ban és «Scapin csinyei»-ben. Jellemfejléstessel nem sokat gondol, a szerkezet laza, szétfolyik, egyedül kitünő típus, a két cselzővő szolga, az intrikus elem: Mascarille és Scapin. Ez utóbbi darabban nem kis mértékben harapódzott el az alsó, nyers komikum; Molière jellemző, finom szellemességének itt nyoma nincs.

Boileau, a nagy műbíró, «L'art poésie»-jében rendkívül megrójjá a III. felvonás azon otromba jelenetét, midőn Scapin zsákba buvatja gazdáját és ott jól elpaskolja. Ítélete azonban mégis méltánytalan és tulzott, midőn így nyilatkozik költőnkéről:

Tán övé lehet a művészeti kéz,
Ha mély festés mellett a nép izlésével
Kevésbé gondol s több képet nem torzít el.
De aljasért lemond finomság bájirul
S Terencehöz *Tabarint** kapcsolni nem pirul.
A zsákról, melybe ő Scapint elbúvatá,
Hogy irt Mizanthropot, nem ismerhetni rá.

Finomabban kikerekített történetet ad Molière «Szerelmi perpatvar» ez. művében. Itt már megkezdődik a személyes célzatok sora. Ugyanis a hős, Érast, maga Molière s Lucilla meg Ascan azon két színész, kikhez barangolásai közben vonzódt. Mily kár, hogy e darab finom, költőies jeleneteit intrikus szolgák izetlen mókái váltják föl. «Nemes gyöngy esérépfoglalatban», jegyzi meg róla Lindau.

Az «Azt hiszi, hogy meg van esalva» kitünő példát nyújt a fölcserelési vigjátékra nézve, melynek klasszikus mintáját Shakspeare «Tévedések játéka» képezi. E művecske hatalmas bonyodalmat rejt magában és a helyzeti ko-

* Trágár élezeiről hírhedt bohóc, ki később tragikus véget ért. Tabaria a hőse Catulle Mendès «T. felesége» cz. drámának, melyet nem rég adtak a Nemzeti színházban.

mikum ügyes kiaknázása folytán Molièrenek valóságos remeke, minélfogva érdemesnek tartjuk tartalmát ide iktatni:

Gorgibus leányát, Céliet akarata ellenére más férjhez akarja erőszakolni. Sganarelle, jámbor nyárspolgár épp akkor lép fel, midőn Célie elájul, a jó ember beviszi tehát házába.

Sganarelle felesége megpillantván ezt, rosra magyarázza s dühében átrohan Gorgibus házába, hol megtalálja egy férfinak, Horace-nak képét, melyet az ájult lány ejtett el. A mint nézegeti, rábukkan a visszatérő Sganarelle s azt hívén, hogy neje megcsalja, elragadja tőle s egymás bűnösségéről meg lévén győződve, összekapnak. A kép még nagyobb zavart is okoz, a mennyiben megjö Célie Horace s Sganarelle birtokában látva ez emléket, kérdőre vonja, kitől kapta. «Feleségemtől», volt a válasz, mire Horace azon hiszemben, hogy Céliája ezen ember hitvese lett, fájdalmában összeroskad. Az eszméletlent a részvevő Sganarelléné bezállítja lakásába, mit megsejtvén ura, megszilárdul hitében. Ekkor találkozik Célievel, ki kérdi, vajjon ismerie-e ezen ifjat? Sganarelle kap az alkalmon és szitokkal árasztja el a képzelt csábitót. Célie most kész atyja jelöltjéhez menni, de a szeretők összetalálkozván, kölcsönösen vádolják egymást, míg végre a véletlen e komikus játékát a társalgónó bonyolítja ki, úgy, hogy Sganarelle-ék megbékülnek és Horace meg Célie egymáséi lesznek.

A cselvigjátékban azonban Molière legnagyobbra a «Fösvény»-ével vitte. E remekmű méltán sorakozik azon triasz mellé, melyet «Tartuffe», «Mizantrop» és a «Tudós nők» alkotnak. A nagy költő kortársai sokáig nem akarták értékét elismerni, plágiumnak, erkölcstelen műnek nevezték, miből csak annyi való, hogy Molière *Plautus* «Pénzes fazekát» (Aulularia) dolgozta fel, úgy mint Shakspeare szintén e nagy latin komikus «Ikrei»-ből (Monachmi) a felséges «Tévedések játékát». Az előbbi vádra csak annyit jegyzünk meg, hogy az eszme nem az első kifejezőnek privilegiuma; azé lesz a művészi pálma, ki azt jobban érvényre juttatja. Göthe világraszóló «Faust»-ját egy ódon népkönyvből teremtette meg, Arany János pedig az Ilosvay iromba krónikájából nagyszerű palotát emelt. Így Molière is tökéletesítette *Plautus* darabját: a francia költő. műve mellett eltörpül a rómaié.

Molière fösvénye az eszményített, közmondássá vált fösvény s valamint *Tartuffe* az álszenteskedés, *Dandin György* a megcsalott férj, úgy *Harpagon* a zsugoriság örök megtes-

tesülésévé lön. Molière ilyen prototípusok megteremtésében páratlan, mert míg Shakspeare e tekintetben csak *Falstaff* felségesen komikus alakja által van képviselve, addig Molièrenél a főntemlített nevek mellé még a tudákos Tristolin, az urhatnám Jourdain, a kópé Scapin inas és a furfangos Toinette komorna elenyészhetlen egyéniségei sorakoznak.

A «Fösvény» szerkezeti tekintetben nem kis fogyatkozásokban szenved, a mennyiben a vigjátékban két párhuzamos cselekvény játszódik le, melyek közül az egyik nagy mértékben elnyomja a másikat s e kettő kibonyolulása éppenséggel nem vall szerencsés feltaláló erőre. Vét továbbá a költő a fokozatos jellemfejlés ellen, a mennyiben Harpagonra egyszerre halmazza a karakterisztikus vonásokat s e végből a II. felvonást, mely ilyenképpen hátráltatja a kifejlődést, szinte erővel toldja be. Am a főhős megkapó alakja kedvéért megbocsátjuk e lényeges esztetikai vétségeket. De lássuk a tartalmat:

A fösvény Harpagonnak két gyermeke van: Eliz, kibe egy Valér nevű ifju vonzódik, úgy, hogy szolgálaképp szegődik Harpagonhoz, csak hogy szerette körében lehessen. A másik Kleant, ki apja zsugorisága miatt folytonos pénzzavarban szenved és nem veheti el választottját, Mariannát. Harpagon mindkét gyermeke boldogságát feldulja, a mennyiben Elizát egy Anselm nevű nemeshez akarja kényszeríteni, Mariannát pedig elhalászsa fia orra elől a maga számára. A dolgok ily fejleményekor Kleant ravasz szolgája azzal segít gazdáján, hogy elorozza a fösvény kincsét, melyet az ládikába rejtve, a kertben elásott. A kétségbeesett Harpagon fűhöz-fához kapkod, okozza az egész világot, saját magát, végre a csatlós mezben levő Valért vádolja, ki erre büszkén felfedi kiletét. E nyomon a megjelent Anselm fölismeri benne és Mariannában elvesztett gyermekeit: Harpagon visszanyeri kincsét, Valér Elizával és Kleant Mariannával egy pár leszen, legboldogabb azonban Harpagon, ki kedves ládikáját dédelgeti.

III.

Molière mint bohózatíró.

Molière termékenységről. — Nevek Molièrenél. «Versaillesi rögtönzések.» — Vigjáték ballett. — Párhuzam Shakspeare és Molière között: a) közjátékok, b) karrikatúrák terén.

A világirodalom Lope de Vegát, Kotzebuet és Sue Jenőt jegyzi föl legtermékenyebb költők gyanánt. Mind a három hirneves művelője volt

a vigjátéknak. Sajátságos tünemény, Molière is egyike a legtöbbet produkált költőknek. Természetes, hogy a tulságba vitt alkotó erő nem maradhat káros következmények, felszeg kinövések nélkül. Minthogy ő látta el társulatát darabokkal, melyek gyakran a közönség kívánságára, vagy a király egyenes megrendelésére készültek, természetes, hogy a múzsa nem találhatta mindig jókedvében Molièret. Innen, hogy míg Shakspeare minden munkája befejezett, korrekt, kifogástalan egészet képez, addig Molière műveinek jó része nem kis mértékben pongyola s magán viseli a lázas működés bélyegét. Ez áll különösen *bohózataira*.

E műfajba tartozó alkotásainál mindenekelőtt nem nagy a tárgyban való választékosság. E tekintetben Molièren is beteljesedett az, mit Terenciusról, Plautusról s egyáltalában ama korok vigjátékíróiról el lehet mondani, hogy egy motívumot csépelnek el s aknáznak ki gyökeresen.

A már banálissá vált tárgyak és helyzetek mellett az alakok is banálisak Molièrenél, sőt a külsőségekben is annyira megy, hogy a közönség már a névről is megismerhette, minő szerepkörben mozog az illető alak; tehát az ily név oly funkciót végez, mint a görög színeszeknél az álarcz, mely különböző jellemeknél különbözőképp változott. Ilyképpen a becsületes, együgyű, rászédett apák Gorgibus, Sganarelle, Argant, Gêrout (12-szer); a cselészövő, agyafurt szolgák Mascarille, Gros René (8-szor); a szerelmes, heves ifjak Valère (ez Molière legkedveltebb neve), Horace, Clitander, Leander, Eraste (18-szor) néven jelennek meg előttünk; míg a férjet kijátszó, csalfa nőt Angelikának; a higgadt, éltebb embereket Aristenek, a precziense hölgyet Climénének hívja állandóan.

(Folyt. köv.)

Éz írásbeli gyöfrelmei.

— A Tanulók Lapja számára. —

Somlyai Pista nagy kinnal tudott keresztülvergődni a középiskola nyolcz osztályán, melyek közül legalább haton javító vizsga segítségével ment át.

Persze, hogy a vakációi így rendesen nagyon keveset érők voltak, mert ha nem is törődött valami sokat a tanulással (azért volt mellette az instructor, tanuljon az!), mégis szórakozásai közben, mint egy rém súlyosodott reá a vizsga tudata. Mert ha megesik vele az a pech, hogy a javító vizsgán «elhasal», akkor aztán megismételheti az osztályt.

Az az ismétlés Pistára nézve nem lett volna valami rettentő szerencsétlenség, mert az egészben főleg az bántotta volna, hogy társaitól el kell maradnia s egy évet életéből elveszít. Pedig egy év akkor, mikor minden áron és mennél előbb *emberek* akarunk lenni, nagy dolog ám!

Szerencsére azonban Pista mindig igen szerencsésen keresztül esett a vizsgákon, jóllehet az egyik tisztelendő pater mindig fenyegette, hogy nem eresztí a nyolczadik osztályig, ime most már az osztályvizsgákat is «lerázta» s neve ott szerepel az érettségire bocsátottaké között.

Akármiylen könnyelmű gondolkozása volt is a Pista gyerek, mégis megdobbant a szíve, mikor az érettségi írásbelire összegyűltek s az igazgató a tanári kar jelenlétében felbontotta az írásbeli tételeket.

Milyen nagy dolog is az, hogy nyolcz évi keserves kinlódás után végre pár nap választja el attól, hogy számbavehető ember lesz, a ki nek nem kell leczkéről leczkére készülni, a ki, ha az egyetemre kerül is, nem lesz kénytelen a hétköznapok reggeli nyolcz órára pontosan az iskolába menni, ott a szűk padba szorítva várni a tanárt s rengeteg kinokat állani ki azalatt, míg a tanár azt a névkönyvet forgatja, mely «notesz» néven ismeretes és rettegett a deákok előtt. Sok minden megváltozik, ha az érettségi bizonyítvány az ember kezében van. Olyan állapot az, melyet nem bír elképzelni az, a ki még nem esett rajta körösztil.

A «druck» csak addig tartott, míg a tételt fölolvasták. A tétel pedig nem volt nehéz, hiszen az írásbeli a magyar dolgozattal kezdődik s ott is három tétel közül lehet választani, veszi, a melyik könnyebb. A Pista gyerek az irodalmi kérdést választotta, mert még talán az irodalmat becsülte legtöbbré, hiszen az önképzőkörben sok verset olvasott föl, (a melyeket többnyire az ország másik végén levő vidéki hírlapokból irt ki), aztán meg hát az ő osztályukban az irodalomtörténetet divat volt tanulni.

Mert van olyan osztály, a mely divatba hoz egyes tárgyakat. A ki abból nem tanul, azt az egész osztály lenézi s így, a ki a társaival érintkezésben akar maradni, annak okvetetlenül tudni kell felelni. Így volt divatban a Pistáék iskolájában az irodalom tanulása, azért a Pista gyerek, önképzőkörü szereplésétől eltekintve is, komoly tudással dicsekedett a magyar irodalomból.

Igy az érettségi magyar írásbeli sikere bizonyos volt. Hej, de annál bizonytalanabb volt a másnapi latin dolgozaté.

A kis Kohn gyerek volt a legjobb latin az egész osztályba. Máskor bizony föl se vették, hanem úgy az érettségi felé nagyon «divatba» jött. Mindig közre fogták, beczték, hizelegtek neki. Mindenik az érettségi dolgozatért zaklatta.

A kis Kohnnak, bár derék fiu volt, mikor így megrohanva látta magát, merész terv fogamzott meg az agyában. Azt a néhány dolgozatot ő nagyon könnyen és szépen meg fogja csinálni, de egy-egy dolgozatnak tíz frt leszen az ára. Így aztán kettős célt ér el: a szegény tanulótársakon is segít, ez a felebaráti szeretet gyakorlása, meg egy kis pénzre is tesz szert (ötten voltak az aspiránsok s két tárgyból a 10 frt = 100) egész kis vagyont szerez minden fáradság nélkül.

A fiuk minden habozás nélkül ráálltak az alkura. Az az egy pár forint egy jó érettségi dolgozatért semmi.

Megegyeztek tehát abban, hogy tizenegy órakor a kis Kohn kimegy, a dolgozatot bele rejtí a kalapja belésébe s aztán visszajön. Öt percz mulva kimegy a Somlyai Pista s a kis Kohn kalapját viszi ki, kiveszi belőle a dolgozatot s visszatér. És így tovább a többi öt mind.

A magyar dolgozatnál nem volt szükség segítségre, abból mégis mindenki tudott valamit írni, de a nehézségek nehézsége a latin dolgozatnál kezdődött.

Valami nehéz hely volt Cicero valamelyik beszédéből magyarból latinra fordítandó. A szöveg lediktálásakor mindjárt észrevették, hogy ez Cicero-szöveg, de hogy melyik beszédéből való és hozzá még annak is melyik fejezete, azt nem tudták kisétni. A kis Kohn előtt úgy rémlett, hogy Pro S. Roscioból lehetett, s bár sokat tünődött, csak egyes frázisokra emlékezett.

No, de tudott ő annyit latinul, hogy azzal a szöveggel megbirkózzék. Meg is csinálta, le is irta s tizenegy órakor ki is vitte. Alig tért vissza, sietett kimenni utána a Somlyai Pista.

Mennyit vesződött ő ezzel a szöveggel, mennyit gyötörte magát érte nyolcztól tizenegyig s ime most itt van az egész feladat szépen átültetve latin nyelvre! Milyen okos és derék gyerek is az a kis Kohn!

Ragyogó, kipirult arczczal sietett a helyére, a szíve dobogott, mikor a zsebéből előkereste a drága kincset (drága is volt, mert tíz forintot adott érte!).

Lassan bontotta szét a papirdarabkát, ügyelve, hogy a zörgése, ropogása ne idézzen elő zajt.

Sikerült is neki alácsusztatni az ivpapir alá

s elkezdte szépen másolni az impurumba, közbe-közbe sokat törülvén rajta, hogy úgy tűnjék föl, mintha hosszú gondolkodás és fejtörés után sikerült volna neki végre a helyes, értelmes s jó szöveget eltalálnia.

Rácz Péter tanár urnak, a ki ezen az órán a fölügyeletet teljesítette, rendkívül gyorsan forgó s mindent felkutatni képes szemei voltak. E mellett megvolt az a rossz szokása, hogy nem bízott a gyenge deákokban, s ha azok kimentek, visszatérésük után élénk figyelemmel kísérte minden mozdulatukat.

Igy történt Pistával is. Mikor a kis Kohn bejövetele után Pista oly hirtelen kifelé igyekezett s mohóságával elárulta, hogy nem jőban tőri a fejét, Rácz tanár ur azonnal elkezdte fixirozni Pistát (a mit az persze izgatottságában nem vett észre) s rögtön tisztában volt a miskulanciával. A viláért sem árult volna el semmit, mert tudta jól, hogy elhamarkodásával esetleg elszalasztja a madarat. Szép türelmesen bevárta, míg Pista egy porciót leír arról a papirosról, aztán szeméit folyton rászégezve, leszállt a katedréről, feléje tartott s egyszerre csak rátette a kezét a dolgozatra s a «lopománny» lefoglalta.

Pista úgy érezte magát, mintha a szoba mennyezete szakadt volna reá. Elpirult, iszonyu izzadság verte ki homlokát, aztán meg a hideg rázása tört ki rajta.

Érezte, hogy mindennek vége van s forogni kezdett vele a világ.

Ezek a vonások azt jelentik, hogy a történetnek ez a rettenetes izgató része csak álom volt, rossz álom, mely Pistát az írásbeli előtt egy kissé meggyötörte.

A történeti hűség kedvéért tartozunk kijelenteni, hogy a miskulancia fényesen «bevágott», mert az írásbelin a Rácz tanár ur nem is volt jelen, s hogy Pistáék sokkal ügyesebben hajtották végre a műveletet, hogysen őket meg lehetett volna csipni.

Pista most már a szöbelire készül s a kis Kohn azon tünődik, hogy mit csináljon a szerzett pénzzel.

Legközelebb házat építeni készül Kis-Pesten.

Rimay László.

IRODALOM.

Az önképző-körök figyelmébe ajánljuk Hevesi József most megjelent szép kötetét, a mely a „Gordiusi csomó” címet viseli s tizennégy kedves elbeszélést tartalmaz. Ez elbeszélések mindegyike gyakorlott íróra valló finom megfigyelő tehetségről, meleg érzésről, gyöngéd lé-

lekről tanuskodik. Hevesi József nem szorul ajánlásra, neve ugy is mint szerkesztő, ugy is mint író a legismertebbek egyike. E most megjelent és rendkívül izléesen kiállított kötet a Kosmos műintézet nyomásában jelent meg s 1 frt 50 krért kapható bármely könyvkereskedésben. Megrendeléseket készséggel teljesít lapunk kiadó-hivatala is.

A Szalay-Baróti-féle Magyar nemzet történetéből most kaptuk a 14. füzetet, mely V. István és IV. László korai öleli fel. Ezt a füzetet is két értékes műmelléklet díszíti: az egyik egy Hátsék Ignációl rajzolt térkép, melyen a mongolok betörésének útja van föl-tüntetve, a másik a «Hunok harcza». Ismételten felhívjuk a közönség figyelmét e kiváló becsű munkára, mely füzetekenként 30 kr-ával kapható a kiadóknál: Wodianer F. és fiainál, Budapesten (Andrássy-ut 21.). Az egész munka csak 60—62 füzetre fog terjedni és már a jövő évben teljes lesz.

Az érettségi feladatok az 1893/94-iki tanévben.

Szabadkai főgimnázium.

Magyar nyelv. 1. A regény és az eposz összehasonlítása. 2. Hübéri eszmék szerinti szervezkedés az Anjouk és Zsigmond korában. 3. Az elektromos áram értékesítése a kultúrában.

Német nyelv. A beszéd jellemzi az embert. **Latin nyelv.** A trójai háboru utáni idők. **Görög nyelv.** Herodotai Hist. Lib. I. Cap. 111—112.

Mennyiségtan. 1. Valaki 20 éven át minden év végén 900 koronát tesz takarékpénztárba. Az ezután következő 15 éven át hány koronás évjáradékot élvezhet $4\frac{1}{2}\%$ -ot és egész évenként való kamatasatolást számítva. 2. Két község: A és B egyenes irányban vasúttal összekötendő, mely ezelből a köztük levő hegyet AB irányban alagutal kell átfurni. Az alagut helyzetének és hosszúságának meghatározása végett választottak oly C pontot, honnan A is, B is látható s megmérték $AC = b = 1447.4$ m. és $BC = a = 3325.8$ m. távolságokat és $ACB = \alpha = 57^{\circ}12'26''$ szöveget. Ki kell számítani azon szöveget, melyeket a vasut és alagut iránya az AC és BC irányvonalakkal bezár s meg kell határozni az alagut hosszúságát, ha ennek végpontjai A-tól $AD = 415.2$ m.-re, B-től $BE = 733.8$ m.-re vannak.

Szathmári kath. főgimnázium.

Magyar nyelv. 1. A költők szerepe a nemzetes költés korának politikai mozgalmában 1820—1848-ig. 2. Minő elemekből, hogyan és mikor jött létre az egységes jobbágyosztály és minő sorsfordulatok jelentkeznek történetében 1848-ig. 3. Ismertessék meg a légkör fénytüneteményeit.

Latin nyelv. Trajanus császár.

Görög nyelv. Xenophon Memorabilia III 9. fejt. 1. 2. 3. pontjai.

Német nyelv. Levél egy ifjuhoz.

Mennyiségtan. 1. Keresendő azon két szám, melyeknek összege osztva azok különbségével és ehez adva azok különbsége osztva összegükkel $\frac{10}{3}$ -ot adnak; és ismét e két szám négyzeteinek összege eredményeül 45-öt ad. Melyik e két szám? 2. Egy csonka gula alaplapjai oly egyenoldalu háromszögek, melyek közül a nagyobbik alaplap egyik oldala 4.6 méter és a kisebbik alaplap egyik oldala 3.4 méter; a csonka gula magassága 2.8 m. Mily térfogata van ezen csonka gulának?

FEJTÖRŐ.

103 1. Számítási kérdés:

Valaki pénzből 5 frtot elkölt. a maradéknak elkölti ötöd részét, ennek a maradéknak felét s az így megmaradt pénznek egy harmadrészét tőkésíti. Mennyi volt a tőke? (Kün Béla.)

104 2. Földrajzi kérdés:

Melyik folyó az, a melyik Oroszországban a Twer kormányzóságban, a Mestine tóból ered? 450 kmnyi pályafutás után melyik tóba ömlik? Melyik folyóval, mivel van összekötve? (Luszt Ferenc.)

105 3. Történelmi kérdés:

Hogy hívták azt a paraszt fiut, a ki 1726-ban Simovetzka Stanczában, a Don mellett született? Mit szervezett ifju korában, hova állott be, ki mellett harczolt és végül miféle ostromban vett részt? (Luszt F.)

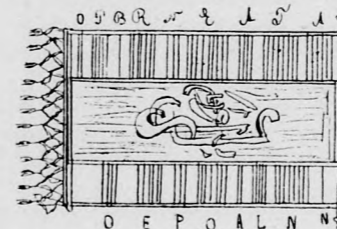
106 4. Természetrizai kérdés.

Melyik az a kis bogár, a melynek háta veresbarna, hasa ólomszürke? Mivel táplálkozik, hol található? (Luszt F.)

107 5. Fizikai kérdés.

Ki számította ki legelőször a fény terjedésének sebességét? Ki fedezte föl a megosztó villámgépet? Ki találta fel a csillagászati látesövet? (Perl Jenő.)

6. SZÖNYEG-REJTVÉNY.

Megfejtendő a szőnyeg szélén levő vonáscsoportok száma szerint.

Megfejtési határidő: június 9.
A 20-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtései: Számítási kérdés:

$$x + 3 + x - 5 + 7x + \frac{x}{5} = 9x$$

$$2x - 2 + 7x + \frac{x}{5} = 9x$$

$$9x + \frac{x}{5} - 9x = 2$$

$$x = 10$$

— **Földrajzi kérdés:** A Lipari szigetek Szicília mellett a Tyrrheni tengerben fekszenek. Vulkanikus nevük: Stromboli. — **Történelmi kérdés:** Marius, ki a cimberrek és teutonok leverésével kapta e nevet. Hétszer volt consul s 86-ban, hetedik consulságának 17-ik napján halt meg. — **Természetrizai kérdés:** A vérese (Faleo tinnunculus). — **Vegytrani kérdés:** A chlor a hydrogennél 35.4-szer nehezebb. A cserzett bőrt bőrök kikészítésére használják. A foszfor az oxigenben vakító fehér fényű, az izzó vas szikrázás közben ég el. — **Pont-rejtvény:** Nefejeles. Az egyes szavak értelme: n, Leo, éjfé, Minerva, nefejeles, Kelemen, tejt, Eti, s.

Helyesen megfejtették: Strasser Erich, Both Tamás, Bánfi József, Weisz Árpád, Demédy Dénes, Kun Béla, Weisz József, Baumann Jenő, Kárpáti László, Pap Miklós, Szárnyas Kálmán, Góth Emil, Orbán Károly, Weisz Jenő, Alaphi Győző, Nagy Ferencz, Fleckenstein János, Stern Mór, Márki Imre, Braun Ferencz, Alföldy László, Tenner Marcz, Schober Béla, Kaufmann Sándor, Grosz Sándor, Fábrián László és Miklós, Hodács Ágoston, Manheim László, Jaga Jusztin, Péter Theophil, Porde Gyula, Teluch István, Weisz Ignác, Eisler Fülöp, Skopecz Alajos, Oppenheimer Ferencz, Pettény Lajos, Günsberger Ferencz, Lindauer Ferencz, Heumann Gyula, Filkorn Jenő, Lányi Ede, Grüner Rezső, Németh István, Gödri Béla, Hirschberger Felix, Bubics Ferencz, Reisz Samu, Stein Mór.

A jutalmat Strasser Erich nyerte el, kinek a könyvet a kiadóhivatal megküldi.

VEGYESEK.

Lapunk mai számához mellékelve kapják olvasóink a Történelmi Album 5-dik ivét szines műmelléklettel. — Lapunk mai száma 20 oldal.

Váradi Antalnak Inczedy Dénes tanári jubileumára irtköteményét, mely az Ország-Világban is megjelent, olvasóink figyelmébe ajánljuk. A VI. ker. áll. főreáliskola június 8-án, a tanári kar vezetése alatt Visegrádra kirándulást rendez.

Gyászhir. A losonezi áll. főgimnázium IV. osztályába járó Stern Lipót, alig két heti betegség után, május 24-én jobblétre szenderült. Temetése melyen az egész tanulóifjuság részt vett, május hó 26-án ment végbe. Nyugodjék békével!

A m.-szigeti ev. ref. lyceum ifjusága május 25-én tartotta rendes tavaszi mulatságát.

Roncsparted Vaspoleon

Az esőn kívül semmi sem zavarta meg a mulatást. Ez volt az oka, hogy csak kevesen látogatták meg a Püspök-fürdőt, a hol a majális volt. De azért anyagi sikere mégis felülhaladta a várakozást. A tiszta jövedelem a m.-szigeti irodalmi önképzőkör javára fordított.

A dévai állami főreáliskola önképzőköre május 25-én rendes gyűlést tartott, melynek első kiemelkedő pontja ifj. Téglás Gábor elnök azon indítványa volt, hogy a kör magát Salamon Ferenczről, a nagy történetiróról nevezze el, kinek bölcsőjét a város falai közt ringatták és kinek emlékére Déva város nagy emléktáblát állított. A tagok lelkes eljénzésel fogadták az indítványt és elhatározták, hogy alapítványt létesítenek, melynek kamatait minden évben egy, a Salamon Ferenczről írt pályamunka nyertesének szolgáltatják ki. 2-ik pont Mallás J. VII. o. t. szaválata volt, ki Erődi Dániel «Lengyelország harangjai» cz. költeményét adta elő egyszerű eredménnyel. Végre néhány dolgozat meghíralása után a gyűlés véget ért.

Kirándulás. A dévai főreál. ifjusága Téglás Gábor igazgató és több tanár vezetése alatt tanulmányi kirándulásra indul június elején Maros-Ujvárra, az ottani sóbányák megtekintésére. A kirándulók útközben megnézik N.-Enyedet és híres Bethlen-kollégiumát.

Inczédy Dénes jubileuma. A pécsi főgymn. igazgatójának, Inczédy Dénesnek nagy érdeklődés közepette s a város intelligenciájának részvételével ment végbe jubileumi ünnepsége. Reggel nyolcz órakor Te Deum volt a székesegyházban. Az ünnepi szertartást Vajda Ödön zirczi apát végezte. A Te Deum után ezrekre menő közönség gyűlt össze a tágas tornacsarnokban, s itt üdvözölte a jubiláló igazgatót a miniszter nevében Klamarik János miniszteri tanácsos, s a közönség hangos éljenzése közben mellére tűzte a Ferencz József rendjelet. Inczédy könyekig meghatva választott a beszédre. A tanári kar nevében Gyikos Péter tanár üdvölte a jubilánst s egyik volt tanítványa volt tanítványai nevében ajándékképpen átnyújtott neki egy diszalbumot s az alapítványlevelet az 1600 forintos gyűjtésről, amelyet Inczédy-alapítvány czimen fognak kezelni. Az ünnep egyik kiemelkedő pontját képezte Várady Antal ódája. Az ódát maga Várady szaválta el nagy hatással. A tanuló ifjuság albumot adott át jubiláló igazgatójának. Délben száz terítékű bankettet rendeztek a rendházban és sok lelkes felköszöntőben ünnepelték a jubiláló igazgatót.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

A szegedi főgymn. önképzőköre e hó 26-án ünnepélyes záró-gyűlést tartott a következő tárgysorozattal: 1. Egressy. Szózat. Énekelte: a főgymn. önképzőköri énekkar. 2. Beszéd. Mondta: Juhász István VIII. o. t. 3. Weber. Nyitány a «Preciosa» cz. dalmühöz. Előadta: a főgymn. zenekar. 4. Arany. Walesi bárdok. Szaválta: Bogner János VII. o. t. 5. Rakóczy-Bercsényi emlékezete. Énekelte a főgymn. önképzőköri énekkar. 6. Buillon Gottfried jellemzése. Felolvasta: Pap Imre VIII. o. t. 7. Arany. A bajusz. Szaválta: Grünwald Ignác VII. o. t. 8. Titkári jelentés. Felolvasta: Károli Lajos VIII. o. t. 9. Repülj fecském. Előadták: hegedün Nesztor Kamil és zongorán Milkó Vilmos VIII. o. tanuló. 10. Váradi. Petőfi a Hortobágyon. Szaválta: Szeles József VIII. o. t. Kisérték: czimbalmon: Berdenich Ernő VIII. o. t. hegedün: Rósa Lajos V. o. t. 11. Az önképzőköri pályadolgozatok eredményének kihirdetése. 12. Nem törődve. Énekelte: a főgymn. önképzőköri énekkar. — Ugyanekkor a főgymnásium ifjuságnak a rajzteremben kiállított rajzait is megtekintette az előkelő és szépszámú közönség.

Szerkesztői üzenetek.

Schiller Bódog. Pozsony. Az 1857 sajtóhiba, helyette 1845 teendő. Mi is észrevettük, de már későn volt. Az aranyakat megkapta-e? **Bartsch L.** Eperjes. 1. Lehet. 2. Küldhet. 3. Hogy a rosz tollak gyűjtése mire jó, nem tudjuk, a mi deákkorunkban ez nem volt divatban. 4. A melléklet tán még a jövő évben is fog jönni s a mellékletet pénzért nem lehet kapni, csak ingyen, a T. L.-val. 5. Előfizetni bármikor lehet s akár mennyi időre. **Breiner T.** Mindenikre. **K. A.** Szféhvár. A pályázaton csak olyan dolgozat nyerhet, a melyet, közölhetünk. Jobban szeretnénk prózát. — **Csiszár József,** Bpest. Keressen fel bennünket a szerkesztőségben, pénteken d. u. 6 óra körül. **Singer L. R.** Szombat. Ne verssel, hanem prózával pályázzék; a 200 oldalas közleményt nem közölhetjük. A kért cikk írójának neve szerkesztőségi titok. **Omega.** Ha beválik, nagyon szívesen, a mint láthatta, a jó dolgot eddig is felhasználtuk. Üdvözet. **Ormai F.** Beeskerek. Dengi János Olvasókönyvében az V. oszt. számára megtalálhatja. **Vinceze A.** Nyitra. Június végével még nem lesznek bekötési táblánk, az év végén is csak azon esetben, ha a jelentkező annyi lesz, hogy érdemes legyen készíttetni. A Tört. Albumot csak mellékletképp kaphatja, ha egyes izei hiányoznak, mivel januártól fizetett előlapunkra, ivét 10 krjával megszerezheti a kiadóhivatalnál. A ki csak második negyedre fizetett elő, az az első negyedi mellékletet pénzért sem kaphatja meg. *Több kérdésre a jövő számban felelünk.*

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMARA.

Előfizetési árak:	SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Egész évre 4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.
Fél évre 2 frt.	főgymnasiumi tanár.	
Negyed évre 1 frt.		HIRDETÉSEK
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda részvénytársaság.	felvetetnek és jutányosan számitatnak.

HEGEDÜS ISTVÁN

budapesti egyetemi tanár.

Hegedüs István 1848. szeptember 7-én született Kolozsvárott s ugyanott végezve gimnáziumi tanulmányait, a budapesti ref. theologia növendéke lett. Innen a berlini és lipcei egyetemre ment s időközben beutazván Németország nevezetesebb városait, 1872-ben a kolozsvári ref. kollegium klasszika-filologiai tanszékére kapott meghívást, 1881-ben pedig a kollegium igazgatójává választották. 1887-ben a kolozsvári egyetemen a klasszika-filologiai rendes tanára lett.

Számtalan nagyobb munka és értekezés mellett a költészettel is foglalkozott. 1881-ben jelent meg egy kötet költeménye. A kolozsvári nemzeti színházban a Költő leánya és az Éjféli párbaj című drámai költeményeit sikerrel adták elő; ezenkívül Petőfi Sándor egyes verseit latinra fordította.

Szerkesztette egy ideig a Család és Iskola című népnevelési közlönyt s főmunkatársa volt az Élet és Irodalom cz. szépirodalmi lapnak. Titkára volt az iparfejlesztő-egyletnek és az Erdélyi Muzeumegylet bölcsészeti szakosztályának, melynek folyóiratát is ő szerkesztette; egyik legmunkásabb tagja az Erdélyi Irodalmi Társaságnak.

1891-ben a budapesti tud. egyetem klasszika-

filologiai tanszékére nevezték ki. Janus Pannonius lefordításával a Kisfaludy-társaság öt bizta meg s 1893-ban tagjává is választotta.

Nagyobb tanulmányt írt Thukydidesről, melyben e remekirő műveinek legszebb részeit műfordításban adja.

Főbb művei: műfordítások: Schiller, Wallenstein halála; Grillparzer, Medea; Goethe, Hermann és Dorothea; Thukydidesből Szemelvények.

Nagyobb tanulmányok: Eszmény a művészetben; A hellén eszme és a kereszténység; Utilismus a nevelésben; Epikuros a megsemmisülésről; Euripides és Goethe Iphigeniája; A tragikum lényege és a görög tragikusok; Aiskhylos Perzsák című tragédiája; A testvérgyűlölet tragikuma Aiskhylosnál; Horatius Ars poetikája; Janus Pannonius és a humanisták; Lucretius Carus.

Hegedüs István még legszebb korában levő férfiu, kinek működésétől és munkásságától még sokat vár az irodalom, s kinek tevékeny buzgalma elég biztosíték arra nézve, hogy a hozzáfűzött várakozásnak meg is fog felelni.

Mi a magunk részéről őszinte szívből kívánunk neki lankadatlan munkakedvet, fáradozásaihoz pedig méltó sikert és elismerést.

